

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI EKOLOGIYA VA ATROF-MUHITNI
MUHOFAZA QILISH DAVLAT QO'MITASI**

**TOSHKENT SHAHAR EKOLOGIYA VA ATROF-MUHITNI
MUHOFAZA QILISH BOSHQARMASI**

100043, Toshkent sh., Bunyodkor shox ko'chasi 7-uy. tel./faks: +998 (71) 277-75-43
veb-sahifa: <http://www.ecocity.uz>, elektron pochta: tash_city@uznature.uz

2020 yil "13" 11 04-1179 -son

Toshkent sh.

**«ARCA GROUP» МЧЖ раҳбари
И.Р. Сейфуллаева**

**Нусха: Тошкент шаҳар Экология
ва атроф муҳитни муҳофаза
қилиш соҳасидаги назорат
инспекциясига**

DAVLAT EKOLOGIK EKSPERTIZASI XULOSASI

2020 йил 10 ноябрдаги 10/11-сонли хатига

Объект: Тошкент шаҳар, Мирзо Улуғбек тумани, Сайрам 7-тор кўчаси, 50-уйда «ARCA GROUP» МЧЖ томонидан касса аппаратларини йиғиш цехини ташкил қилиш учун ишлаб чиқилган «Атроф муҳитга таъсири тўғрисида ариза» (АМТТА) лойиҳаси

Жараён:
Буюртмачи:
СТИР ва
манзили:
Лойиҳачи:
СТИР ва
манзили:
Эксперт:

АМТТА – III тоифа (47-банд)
«ARCA GROUP» МЧЖ
СТИР 306 812 314, Яшнобод тумани,
Фарғона йўли кўчаси, 23/3-уй
«DEVELOP GROUP PROJECT» МЧЖ
СТИР 307 210 113

Алишера Дилфуза Бахтияровна

0007149

Давлат экологик экспертизасига, Тошкент шаҳар, Мирзо Улуғбек тумани, Сайрам 7-тор кўчаси, 50-уйда «ARCA GROUP» МЧЖ томонидан касса аппаратларини йиғиш цехини ташкил қилиш учун ишлаб чиқилган атроф муҳитга таъсирини баҳолашнинг биринчи босқичи «Атроф муҳитга таъсири тўғрисида ариза» (АТТА) лойиҳаси кўриб чиқиш учун тақдим этилган.

Ушбу объект бўйича тайёрланган «Атроф муҳитга таъсири тўғрисида ариза» (АМТТА) лойиҳаси Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2020 йил 7 сентябрдаги 541-сонли «Атроф-муҳитга таъсирни баҳолаш механизмини янада такомиллаштириш тўғрисида»ги қарорининг 1-иловасига мувофиқ, мазкур фаолият тури атроф муҳитга таъсир кўрсатиши юзасидан III – тоифасига (паст даражада хавфли) киради (47-банд. Электр асбоб-ускуналарини йиғиш ва таъмирлаш, металлга ишлов бериш корхоналари, шу жумладан цехлари).

Мазкур кўриб чиқиш учун тақдим қилинган «Атроф муҳитга таъсири тўғрисида ариза» лойиҳаси «ARCA GROUP» МЧЖ томонидан касса аппаратларини йиғиш цехини ташкил қилиш жараёнини атроф муҳитга кўрсатадиган таъсирини аниқлаш учун ишлаб чиқилган.

«ARCA GROUP» МЧЖнинг ишлаб чиқариш майдончаси ижара шартномаси асосида фуқаро Саматов Худойберди Баҳодир ўғлига тегишли бўлган мавжуд нотурар-жой биносида ташкил этиш режалаштирилган (2020 йил 1 августдаги 15-сонли ижара шартномасига асосан). Ижарага олинган ҳудуднинг умумий ер майдони – 326 м² бўлиб, шундан, ишлаб чиқариш майдончаси – 300 м², офис хонаси – 26 м²ни ташкил этади.

Объект жойлаштирилиши режалаштирилган ҳудуднинг физик-географик, шунингдек, иқлим ҳолати хусусиятлари ҳақидаги маълумот Атроф муҳитга таъсири тўғрисида ариза лойиҳасининг 1.1-бўлимида тўлиқ келтирилган. Лойиҳалаштирилаётган объект жойлашган ҳудудда, атмосфера ҳавосининг ифлосланишига таъсир қиладиган асосий манбаларга автотранспорт воситалари, саноат ва энергетика объектлари киради. Улардан атмосфера ҳавосига ноорганик чанг, углерод оксиди, азот оксиди, углеводородлар ва ёкилги ёниш маҳсулотлари ташламалари чиқарилади.

Лойиҳалаштирилаётган ишлаб чиқариш объекти географик жойлашуви жиҳатидан координатлари 41°20'00,2" шимолий кенглик ва 69°19'04,3" шарқий узунликда жойлашган бўлиб, атрофи қуйидагича чегараланган: шимол томондан – «Uzsavdouskunalar» ИИЧ МЧЖ ҳудуди билан; шарқ томондан – гофропласт ишлаб чиқарувчи корхона ҳудуди билан; жануб ва ғарб томонлардан – турли ишлаб чиқариш корхоналари ҳудуди билан чегарадош. Энг яқин аҳоли турар жой уйлари объект чегарасининг шарқий томонидан 175 м масофа узоқликда жойлашган.

Кўриб чиқилаётган объект яқин атрофида жойлашган очиқ сув ҳавзаси «Салар» канали бўлиб, у объект чегарасига нисбатан 110 м масофа узоқликда ғарбий томондан оқиб ўтади. Гидрогеологик нуктаи назардан, ер ости сувлари 10,0-12,0 м чуқурликда жойлашган. Лойиҳалаштирилаётган ишлаб чиқариш объекти мавжуд бўлган бинода жойлаштирилаётганлиги сабабли, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсига таъсири кузатилмайди.

Режалаштирилаётган ишлаб чиқариш биноси шаҳар муҳандислик-техник таъминоти тармоқларига (ичимлик суви таъминоти, канализация, электр энергия) уланган. Куз-қиш мавсумида объект биноларини иситиш кўзда тутилмаган. Корхонани иссиқ сув билан таъминлаш «Ariston» русумли электр сув иситиш мосламаси ёрдамида амалга оширилиши режалаштирилган.

«ARCA GROUP» МЧЖнинг асосий иш фаолияти касса аппаратларини йиғишга қаратилган. Лойиҳалаштирилаётган объектнинг лойиҳавий номинал қуввати ўрта ҳисобда йилига – 60 000 дона/йил тайёр маҳсулотни ташкил этади.

Мўлжалланган ишлаб чиқариш ҳажмини амалга ошириш учун зарур бўлган асосий хом-ашё материалларининг йиллик сарфи: дисплей – 65 000 дона/йил; материнская плата – 65 000 дона/йилни ташкил қилади. Касса аппаратларини йиғиш учун қўлланиладиган қисмлар Хитой давлатидан сотиб олиш режалаштирилган.

Ишлаб чиқариш объектининг режалаштирилган иш тартиби – йилига 312 кундан иборат бўлиб, кунига 1 смена, 8 соатдан белгиланган. Корхонада фаолият юритадиган ходимларнинг умумий сони – 20 нафар кишидан иборат бўлиб, улардан, маъмурий-бошқарув ходимлар сони – 2 нафар кишини ташкил этади. Корхона ўз фаолиятини амалга ошириши учун қуйидаги бўлинмалардан иборат бўлади: ишлаб чиқариш майдончаси; омборхона; офис; санитар-маиший хоналар.

Касса аппаратларини йиғиш технологик жараёни «Атроф муҳитга таъсири тўғрисида ариза» лойиҳасининг 10-11 бетларида тўлиқ келтирилган. Касса аппаратларини йиғиш, деталларни бир-бирига паяльниклар (3 дона) ёрдамида пайвандлаш орқали амалга оширилади. Паяльник билан ишлаш натижасида атмосфера ҳавосига кўрғошин ва қалай оксиди ташламалари ташланиши кузатилади (манба №1).

Лойиҳага кўра, корхонада атмосфера ҳавосига зарарли моддалар ташламаларининг турғун манбалар сони 1 та бўлиб (ташқиллаштирилмаган), ундан атмосфера ҳавосига 2 турдаги ифлослантирувчи моддаларнинг умумий сони – 0,0375 tn/йил миқдорда ташланиши кузатилади, жумладан, кўрғошин (экологик хавфлилиги бўйича I синфга мансуб) – 0,0225 tn/йил (60 %) ва қалай оксиди (экологик хавфлилиги бўйича III синфга мансуб) – 0,015 tn/йил (40 %).

Дастлабки ҳисоб-китобларга кўра, атмосфера ҳавосига ташланаётган зарарли моддалар ташламаларининг ер усти ёйилиши концентрацияси корхона чегара ҳудудида улар учун ўрнатилган меъёр (квота) даражасидан ошмаслиги аниқланди.

Корхонада хўжалик-ичимлик ва хўжалик-маиший эҳтиёжлар учун сув манбаси сифатида шаҳар сув таъминоти тармоғи қабул қилинган. Лойиҳада келтирилган маълумотларга кўра, хўжалик-ичимлик суви эҳтиёжлари учун корхона бўйича умумий йиллик сув сарфи – 0,637 m³ кунига, йилига эса – 177,228 m³/йилни ташкил қилади. Ҳосил бўлган хўжалик-маиший оқова сувлар (162,558 m³/йил) тўғридан-тўғри шаҳар канализацияси қузурига ташланиши режалаштирилган.

Лойиҳалаштирилаётган объект ўз иш фаолиятини амалга ошириш мобайнида 6 турдаги ишлаб чиқариш ва истеъмол чиқиндиларининг пайдо бўлиши аниқланди: пластик чиқиндилар – 0,832tn/йил (IV синф), иккиламчи хом-ашё сифатида қайта ишлаш учун махсус корхоналарга топширилади; яроқсиз тозалаш латталари – 0,015 tn/йил (IV синф) ва ишчиларнинг эскирган махсус кийимлари – 0,0396 tn/йил (IV синф) иккиламчи хом-ашёни қайта ишлаш махсус корхоналарига топширилади; яроқсиз диодли ёритиш лампалари – 0,001 tn/йил (IV синф) ва қаттиқ маиший чиқиндилар – 1,0 tn/йил (IV синф) мунтазам равишда туман санитар тозалаш ва назорат қилиш бўйича махсус давлат органи томонидан шартнома асосида чиқинди полигонига жойлаштирилади; қоғоз чиқиндиси – 0,0168 tn/йил (V синф), иккиламчи хом-ашёни қайта ишлаш махсус корхоналарига топширилади.

Экологик лойиҳалаштиришнинг кейинги босқичида, АТТА лойиҳасида инобатга олинмаган чиқиндиларни (озик-овқат чиқиндиси, корхона ҳудудини тозалашдан ҳосил бўладиган супринди ахлат в.б.) ҳисобга олиш, уларни тўплаш, вақтинча сақлаш жойларини ташкил қилиш, қайта ишлаш ёки утилизация қилиш усуллари тўлиқ кўрсатиш шарт. Шу билан бирга, корхона ҳудудида чиқиндиларни вақтинча сақлаш жойлари ва атмосфера ҳавосига ифлослантирувчи моддаларни чиқариш манбалари жойлашуви акс этган хариталарни тақдим этиш керак бўлади.

Лойиҳа ҳужжатида атроф-муҳит муҳофазасига қаратилган чора-тадбирлар, ҳамда вужудга келиши мумкин бўлган аварияли ҳолатлар, ёнғин хавфсизлиги ва уларнинг олдини олиш бўйича зарур чора-тадбирлар ишлаб чиқилган.

Давлат экологик экспертизасининг таҳлилий натижаларига кўра, кўриб чиқиш учун тақдим қилинган «Атроф муҳитга таъсири тўғрисида ариза» (АТТА) лойиҳа ҳужжатлари амалдаги Ўзбекистон Республикаси «Экологик экспертизаси тўғрисида»ги қонуни, Низом ҳамда қонуности экологик меъёрий ҳужжатлар талабларига мувофиқ ишлаб чиқилганлиги аниқланди. Тошкент шаҳар давлат экологик экспертизаси, «ARCA GROUP» МЧЖ томонидан, атмосферага ташланадиган зарарли моддаларнинг белгиланган меъёрдан (квота) ошмаслигини, очик сув ҳавзаларига оқова сувларни ташланмаслигини, танланган ер майдонида ҳудуддаги мавжуд экологик ҳолатнинг ёмонлашувига олиб келмаслигини инобатга олиб, ушбу ҳудудда касса аппаратларини йиғиш цехини ташкил қилинишига экологик нуқтаи назардан эътироз билдирмайди.

Тошкент шаҳар Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармасининг Давлат экологик экспертизаси, Тошкент шаҳар, Мирзо Улуғбек тумани, Сайрам 7-тор кўчаси, 50-уйда «ARCA GROUP» МЧЖ томонидан касса аппаратларини йиғиш цехини ташкил қилиш учун ишлаб чиқилган атроф муҳитга таъсири баҳолашнинг биринчи босқичи «Атроф муҳитга таъсири тўғрисида ариза» (АТТА) лойиҳасини мазкур хулосада келтирилган талабларни бажариш шарти билан маъқуллайди.

«ARCA GROUP» МЧЖ раҳбарияти қуйидагиларни таъминлаши лозим:

- корхонада аниқлаштирилган чиқиндилар ва ифлослантирувчи моддалар ташламалари миқдори номенклатурасини ҳисобга олган ҳолда, атроф муҳитга таъсир кўрсатишнинг яқунловчи босқичи «Экологик оқибатлар тўғрисида ариза» (ЭОТА) лойиҳасини ишлаб чиқиш ва қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда давлат экологик экспертизасига тақдим этиш;
- бинони ва ҳудудни ёритиш учун таркибида симоб моддаси бўлган энергия тежовчи ёритгичлар ишлатилиши кўзда тутилса, фойдаланишдан чиққан яроқсизларини белгиланган жойда махсус кутида сақланиши таъминлансин ва уларни зарарсизлантириш (демеркуризация) учун махсус ихтисослашган корхоналарга топширилсин;
- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 02.10.2018 йилдаги 787-сонли «Маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш соҳасидаги ишлар самарадорлигини янада ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги низомга мувофиқ тасдиқланган «Санитария жиҳатидан тозалаш инфратузилмаси объектларини жойлаштириш ва улардан фойдаланиш ҳамда маиший чиқиндилар билан боғлиқ ишларни амалга ошириш қоидалари»га асосан ишларни ташкил этиш;

- майший чиқиндиларни тўплаш ва вақтинча сақлаш учун махсус пунктларни ташкил этиш (стандарт бўйича), уларни хили бўйича алоҳида идишларда йиғилишини таъминлаш ва уларни олиб чиқиш бўйича ихтисослашган санитария компаниялари билан шартнома тузиш;
- атроф-муҳитни ифлослантирганлик учун компенсация тўловларининг ҳисоб-китоблари ҳар йили 15 январгача ва ҳисобот йилидан кейинги йилнинг 25 январига қадар тўловни амалга ошириши лозим (*Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 11 октябр «Табиатни муҳофаза қилишни таъминлашнинг иқтисодий механизмларини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги 820-сонли қарорига асосан*).

Хулосада кўрсатилган шартлар бажарилмаганда ва юқорида кўрсатилган фаолиятдан ташқари бошқа қўшимча фаолият турлари ташкил этилганда, ташламалар ва чиқиндилар миқдори ўзгарган тақдирда, ушбу экологик экспертиза хулосаси ўз кучини йўқотади.

Ушбу давлат экологик экспертизаси хулосасида кўзда тутилмаган фаолият турлари билан шуғилланиш, янги қурилиш, қайта тиклаш, кенгайтириш ишларини амалга оширилиши ва бошқа фаолият туридан фойдаланиш кўзланган тақдирда «Атроф муҳитга таъсири тўғрисида ариза» (АТТА) лойиҳаси ишлаб чиқилиб, белгиланган тартибда Тошкент шаҳар Давлат экологик экспертизаси маркази ДУКга тақдим қилиниши ҳамда тегишли хулоса олиниши шарт.

Тошкент шаҳар экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш бошқармаси инспекцияси «ARCA GROUP» МЧЖ томонидан экологик қонунлари ва меъёрларига риоя этилишини ва табиатдан фойдаланганлик учун белгиланган тўловларнинг ўз вақтида амалга оширилиши устидан мунтазам назорат ҳамда объектни ишга туширишдан олдин ЭОТА лойиҳасини ишлаб чиқилишини назоратга олиши керак бўлади.

Бошқарма бошлиғи ўринбосари

Ф. Дехқонов

Киритди:

«Тошшаҳдавэкоэкспертиза маркази» ДУК директори в.в.б.

Р.Н. Камалбеков

Ижрочи масъул эксперт:

Д.Б. АлишEROVA